

Gunela Andersson
Miljö- och hälsoskyddsinspektör
Telefon 08-508 28 806
gunela.andersson@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

ÖVERKLAGANDE AV LÄNSSTYRELSENS BESLUT OM UPPHÄVANDE AV TILLSTÅND TILL VÄRMEPUMPSANLÄGGNING PÅ MJÖLKÖ 8

Förslag till beslut

- 1 Fullfölja överklagandet av länsstyrelsens beslut att upphäva nämndens tillstånd till bergvärmepumpsanläggning på fastigheten Mjölkö 8 hos miljödomstolen
- 2 Yrka att miljödomstolen genom ändring av länsstyrelsens beslut fastställer miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut om tillstånd för bergvärmeanläggning på fastigheten Mjölkö 8.
- 3 Uppdra till förvaltningsdirektören företräda nämnden i ärendet.

Gunnar Söderholm

Pia Winbladh-Högfors

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har med stöd av delegation lämnat tillstånd att installera bergvärmeanläggning på fastigheten Mjölkö 8. Beslutet har överklagats av grannen på Mjölkö 7 som hävdar att anläggningen skulle öka frostrisken på hans fastighet. Länsstyrelsen har givit klaganden rätt och beslutat att upphäva miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut. Som motivering till beslutet har länsstyrelsen endast angivit att beslutet strider mot lokaliseringsprincipen på grund av det mycket korta avståndet till tomtgräns och intilliggande bebyggelse. Länsstyrelsen har inte berört skälen till överklagandet eller närmare angivit på vilket sätt grannfastigheten skulle påverkas så att lokaliseringsprincipen inte uppfylls i det aktuella fallet. Miljöförvaltningens bedömning är att placeringen av borrhål vare sig medför en risk för ökad markfrost eller omöjliggör grannfastighetens eventuella framtida installation av bergvärme. Förvaltningen vill hävda att borrhålens placering inte strider mot lokaliseringsprincipen eller den praxis länsstyrelsen och miljödomstolen tidigare godtagit för placering av borrhål.

Bakgrund

Fastighetsägaren till fastigheten Mjölkö 8 ansökte om tillstånd för värmepumpsanläggning den 19 april 2007. Anläggningen planeras med två vinklade borrhål på 130 meter vardera. Borrhålens ingångar är placerade 1,80 meter från tomtgränsen och är vinklade från huset på Mjölkö 7 dels i riktning inåt den egna tomten och dels längs tomtgränsen mellan fastigheterna.

Via telefonsamtal till handläggaren den 20 april 2007 framförde grannen på Mjölkö 7 farhågor om att borring för bergvärme inte skulle kunna utföras på Mjölkö 7 i framtiden samt framhöll oro för att vattenledningen till huset skulle kunna frysa pga. närheten till borrhålet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden gjorde bedömningen att frostrisken inte skulle öka pga. planerade borrhål och att det fanns plats kvar på tomten till Mjölkö 7 för att kunna göra en egen installation av bergvärme i framtiden. Genom beslut med stöd av delegation beviljades tillstånd den 23 maj 2007. Enligt 22 kap 28 § förordnades att beslutet skulle gälla omedelbart även om det överklagades.

ÖVERKLAGANDE AV BESLUT

Den 4 juni 2007 inkom ett överklagande från grannen, som skriver ”Här planeras 2 borrhål 1,4 meter från tomtgräns. Säkerhetsmarginalen beträffande frostfritt djup blir antagligen inte så stor då kallare saknas och temp. i garaget endast är 5°C. Ett bortförande av markvärme skulle innebära en frysrisk”

Förvaltningen bedömde att det i överklagandet inte framkommit några nya omständigheter som borde föranleda en ändring av beslutet. Handlingarna i ärendet överlämnades följaktligen till länsstyrelsen den 26 juni 2007.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen beslutade den 15 april 2008 att upphäva miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut om tillstånd. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inte beretts tillfälle att yttra sig till länsstyrelsen innan beslutet. I motiveringen anges ”att borrhålets placering trots borrhålens lutning, strider mot lokaliseringsprincipen med hänsyn till det mycket korta avståndet till grannfastigheten och intilliggande bebyggelse” och att borrhålens placering därför inte kan godtas. Nämndens beslut ska därför upphävas. Miljöförvaltningen har reservationsvis överklagat beslutet hos miljödomstolen samt begärt och fått anstånd till den 23 juni 2008.

Fastighetsägaren till Mjölkö 8 har överklagat länsstyrelsens beslut.

Förvaltningens synpunkter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bör fullfölja överklagandet hos miljödomstolen dels eftersom förvaltningen anser att beslutet är både felaktigt i sak samt dåligt motiverat och dels för att det innehåller element av principiell betydelse för nämnden och dess handläggning av värmepumpstillstånd (ca 1 000 per år).

Med tillämpning av 2 kap 6 § miljöbalken ska en värmepumpsanläggning placeras på den plats där ändamålet kan uppnås med minsta intrång för miljön och människors hälsa. I länsstyrelsens beslut anges inte någon närmare motivering av hur påverkan skulle ske så att lokaliseringsprincipen inte tillämpas. Om det gäller placeringen av båda borrhålen eller ett av dem är inte klargjort. Det anges inte heller om olämpligheten av placeringen är baserad på grunden för överklagandet, dvs. ökad frostrisk.

Beslutet från länsstyrelsen avviker därmed utan närmare förklaring från länsstyrelsens tidigare praxis när det gäller värmepumpar, en praxis som i stort innebär att överklaganden från grannar avslås om det finns tillräckligt med utrymme för grannen att själv borra efter bergvärme med tillräckliga skyddsavstånd. Denna praxis har också godtagits av miljödomstolen och två fall kan exempelvis nämnas – miljödomstolens domar dels den 6 juli 2007, M 1732-07, ang. Nummerskylden 14 dels den 23 november 2007, M 5030-07, ang. Djursborg 10. Beslutet avviker också från länsstyrelsens praxis *efter* aktuellt beslut. Exempel på det är länsstyrelsens beslut den 22 april 2008 rörande fastigheten Måldomaren 5.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har, under beaktande av lokaliseringsprincipen, tagit ställning till de synpunkter som framförts av klaganden både avseende befarad marktemperatursänkning på grannfastigheten och möjligheter för framtida borring för bergvärme. Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör bedömningen att anläggningen inte sänker markvärmerna eller ökar frostrisken på grannfastigheten. Enligt Göran Risberg, sakkunnig på Statens Geologiska Utredningar, har en bergvärmeanläggning inte någon värmeutvinning, och därmed ingen temperatursänkning, i marklagren ovanför grundvattennivån. Vid grundvattennivån sker en viss temperaturpåverkan högst en meter från borrhålet. Borrinkeln och riktningen gör att området med högst värmeuttag hamnar längre från huset på Mjölkö 7 än vad ingången till borrhålet anger. Därför föreligger inte någon risk för ökade frostskador så som framförts i överklagandet.

När det gäller frågan om skyddsavstånd är borrhålens ingångar placerade 1,80 meter från tomtgränsen men hålen har vinklats i syfte att uppnå tillräckliga skyddsavstånd så att grannen i framtiden själv kan installera en värmepumpsanläggning om han så önskar. Det finns därför tillräckligt utrymme på klagandens fastighet för inrättande av en eventuell

anläggning (bilaga 2). I länsstyrelsens tidigare praxis har detta varit tillräckligt för att den överklagade anläggningen ska kunna accepteras enligt lokaliseringprincipen. Den princip som länsstyrelsen nämner i sitt beslut, att borrhål ska placeras minst 10 meter från tomtgräns, är en rekommendation från Geotec, borrentreprenörernas branschorganisation, som är framtagen för att lättare kunna hålla det rekommenderade avståndet på 20 meter mellan skilda anläggningar. I Stockholm skulle en restriktion att inte tillåta borrhålsplaceringar närmare än 10 meter från fastighetsgränser innebära att betydligt färre fastighetsägare skulle kunna installera bergvärmeanläggningar. Problematiken med relativt små tomter har kunnat lösas med hjälp av vinkling av borrhål så att ett genomsnittligt avstånd på 20 meter mellan borrhål på olika anläggningar kunnat uppfyllas i så stor utsträckning som möjligt. Detta är något som länsstyrelsen även skriver i motiveringen av det aktuella beslutet.

Vidare anför länsstyrelsen att en strikt tillämpning av 20-metersgränsen antagligen skulle gynna de fastighetsägare i ett trångt område som först söker tillstånd att borra. Länsstyrelsen menar att en sådan lösning inte kan betraktas som tillfredsställande ur rättvisesynpunkt och inte heller från hushållningssynpunkt.

Länsstyrelsens rättviseresonemang tycks ha sin utgångspunkt i att det givna tillståndet utesluter en värmepumpsanläggning på grannfastigheten vilket alltså inte är fallet. Även om tillståndet på Mjölkö 8 skulle ha uteslutit en värmepumpsanläggning för Mjölkö 7, bedömer förvaltningen att det, från energihushållningssynpunkt, vore det orimligt att bägge fastighetsägarna skulle nekas tillstånd. Om en sådan situation skulle inträffa bör först undersöka om det går att åstadkomma en gemensam lösning och i andra hand i varje fall med tillämpning av hushållningsprincipen godta den bästa möjliga lösningen.

Sammanfattningsvis och med hänsyn till vad som anförts anser förvaltningen att det finns skäl för nämnden att fullfölja överklagandet hos miljödomstolen.

Slut

Bilagor

Bilaga 1	Inläga till Miljödomstolen
Bilaga 2	Situationsplan över delar av kvarteret Mjölkö
Bilaga 3	Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 15 april 2008
Bilaga 4	Beslut om tillstånd till värmepumpsanläggning på fastigheten Mjölkö 8]